

DELBLANCSÄLLSKAPET

Medlemsbrev 3/ 2019

Han besjålar en värld från Jerusalem och Rom till Kanadas snöiga prärie och Värmlands sekteristiska kyrkor. Han låser med en magisk nyckel upp salar och källarvalv, finrum och svinstior. Han hittar till barndomens hemligheter och är samtidigt den lärdaste av våra författare, med ett minne som sveper likt radarstrålen över vida hav

Per Wästberg
Ur lovet till Sven Delblanc vid Pilotprisutdelningen
1986

Kära medlemmar!

Jag har varit lärare och rektor inom folkhögskolan under mitt yrkesliv. Som folkhögskolemänniska är jag infogad i en samtalstradition. I den traditionella folkhögskolan umgås man dygnet runt, man samtalar ständigt. Elever, lärare, personal – alla samtalar med alla. Grunden för en fungerande demokrati är ett fritt och ständigt pågående samtal mellan medborgarna, och mycket riktigt, så betonas demokratimålet starkast av de mål som styr verksamheten på en folkhögskola. Men att samtala är inte det lättaste. Det goda samtalet skapas när deltagarna både reflekterar och lyssnar samtidigt. Det lärande och goda samtalet skapar förståelse och gemenskap. På så sätt formas demokratins ryggrad, förmågan hos var och en att stå ut med att inte alltid ha ”rätt”, att andras åsikter kan vara respekta.

De sociala mediernas stora inflytande över opinionsbildningen i vår tid skapar ett helt nytt samtalsklimat. Förmågan att lyssna och tänka uppstår alltmer sällan i möten ansikte mot ansikte. Traditionella mötesformer där samtalsförmågan slipats har dramatiskt minskat. De gamla folkrörelserna rekryterar ytterst få ungdomar; det märker vi också i de litterära sällskapens svårigheter att få yngre generationer att bli medlemmar. I Sven Delblancs kapitel 4 i *Gröna Vintern* får vi ta del av hur det folkliga språket fungerade i Vagnhärad på 30-talet: ”Som barn åhörde jag samtalen med besökare med lidelsefull uppmärksamhet, och det var mest till tystnaden jag lyssnade. Det var i pausering och tankfull stillhet man lade sin värtalighet i dagen.”

Sverker Sörlin betonar i sin senaste bok *Till bildningens försvar – Den svåra konsten att veta tillsammans* den stora faran med att det gemensamma vetandet drastiskt har minskat. Vi vet inte längre ”samma saker”. Vi talar förbi varandra och allt fler ”medborgare i våra samhällen har fått en alltmer partikulär, avskild relation till verkligheten”. Motvikten mot detta, det som saknas, vill han kalla för *bildning*, den kollektivt gemensamma kunskapsbasen.

Vems är felet att det blivit så här? I försöken att besvara den frågan blir kunskaps- och bildningsfrågan ytterst politisk. Här krockar många olika värderingar och synsätt med varandra, liberal individualism, marknadstänkande, klassiskt bildningsideal, instrumentellt

nyttotänkande, idéer om Sverige som en studiecirkeldemokrati och drömmar om ett förflutet folkhem i avsaknad av mannamån.

Jag vill som Sverker Sörlin rekommendera läsningen av Tara Westovers *Allt jag fått lära mig*, en självbiografisk berättelse om en närmast osannolik bildningsresa (Natur&Kultur, 2018), där hon tillsammans med sina syskon hindras att gå i skolan. Hon lär sig ändå att läsa tack vare en brors stöd. Vid 28-års ålder disputerar hon på en avhandling i *intellectual history* vid Trinity College i Cambridge.

Sven Delblancs relation till sin far går som en röd tråd genom hans hela författarskap. Den sommar han tillbringade samman med fadern i dennes ”timmerkoja, stor som ett badrum” i Minitonas, Manitoba, var han nära att gå under, ”men räddades till livet” när han vågade gå emot faderns önsknings att ha honom kvar i Kanada. Sven återvände till Sverige och tog studenten med lysande betyg. Sven Delblancs bildningsresa är väl beskriven av honom själv i *Livets ax, Agnar och Slutord*. Barndomens narkotiska läsning i skymundan på vinden på Övre Mölna och en välutvecklad receptiv förmåga att lyssna in de vuxnas sätt att samtala. Sven Delblancs mor hade omfattande litterära intressen, med stor kärlek till Selma Lagerlöf. Hon hade dessutom varit elev på en folkhögskola i Värmland innan hon utbildade sig till lärare. Någonstans hos Sven Delblanc kommenterar fadern bibliofilupplagan av Oscar Levertins samlade verk, som skänkts till familjen av farfadern, som i sin tur fått den i avskedsgåva för sina många år som faktor vid Centraltryckeriet i Stockholm: ”Om det inte vore för det styva pappret skulle böckerna kunna användas på dass, men som det är nu, är böckerna totalt värdelösa.”

Per Wästberg betonar i ingresscitaten ovan, att Sven Delblanc blev den kanske lärdaste författaren i sin samtid, en lärdom som tillsammans med hans problemsinne bländade kollegorna vid den litteraturhistoriska institutionen i Uppsala, enligt Thure Stenström (*Delbladet* 2018). Hans romaner har av många upplevts som ”överlastade” av lärdom. Men i Hedebysviten fungerar mötet mellan det lärda språkbruket och det folkliga, på ett alldeles strålande sätt.

Delblancpriset

Delblancpriset delades ut till Lena Einhorn den 25 maj i Trosa lands kyrka. Solen sken, förfriskningar dracks, böcker såldes och samtalen flödade. Ljuvlig musik och sång levererades av Agnes och Olle Lindberg. Lovtalet till Lena Einhorn liksom henne tacktal kan man läsa i *Delbladet* 2019, tacktalet publicerades i en kortad version som understreckare i *Svenska Dagbladet* 9 juni. Festmiddagen till pristagarens ära intogs i Trosa kvarn till bruset av Trosaåns ”mäktiga flöde”. Festämningen sprudlade och i deltagarnas blickfång lyckades en häger fånga en sprattlande mört i kvarnfallet, under stort jubel. Tal hölls av Zeth Nyström, ordförande i kultur-och fritidsnämnden, av pristagaren Lena Einhorn och av styrelsemedlemmarna Kewe Zahr och Anders Vrethem. När taffeln hävdades och gästerna gav sig ut i Trosas ljuva försommarnatt, tog alla med sig ett vackert minne för livet.

Sven Delblancs barndom

Axel Sjöstedt, medlem av Delblancsällskapet valberedning och sedan 60-talet medlem av Södermanlands-Nerikes Nation, har förhandlat med Nationens andre kurator och på styrelsens

uppdrag skrivit under ett depositionsavtal. Nu hänger Per-Fredrik Glommés målning *Sven Delblancs barndom* på lämpligt ställe i ett av nationshusen.

Den italienska resan

Vi har ännu inte lyckats ”få till” ett reseupplägg för den Italienresa tillsammans med Hjalmar Bergman Samfundet vi informerat om i tidigare medlemsbrev. Den eventuella resan får nu skjutas på framtiden.

Delbladet 2019

Delbladet brukar skickas ut som julklapp till medlemmarna i december, i år sänds den ut redan före vårt jubileumssymposium den 16 november. I två rikligt illustrerade artiklar blickar vi tillbaka på vad som åstadkommit både på riks- och lokalplanet under de 20 år som Delblancsällskapet funnits till. En särskild artikel ägnas lokalgruppens uppsättning av Hedeborna som friluftsteater somrarna 2010 och 2011. Som redan sagts publicerar vi både Per-Ola Janssons lovtal till årets Delblancpristagare Lena Einhorn och den senares tacktal. Vi återger också Bo Larssons anförande på vårt senaste årsmöte om Sven Delblancs mystik och livshållning. Helene Blomqvist skriver om Sven Delblanc och Voltaire. Vi återger en spännande intervju med Sven Delblanc av Lars Ragnar Forssberg från 1980. Torbjörn Säfve berättar i en underhållande text om tre möten med Sven Delblanc och vi kan också ta del av en kritisk artikel om James Joyce av den senare. Lars Ahlbom diskuterar Agneta Pleijels syn på Sven Delblancs kvinnskildring.

Ny bok om Sven Delblanc och Selma Lagerlöf

Sommaren 2018 ägde ett seminarium om Sven Delblancs syn på Selma Lagerlöf rum på Mårbacka. Ämnet är känsligt, speciellt har Delblancs artikel om Lagerlöf i *Den svenska litteraturen IV* väckt mycken diskussion och heta känslor till liv. Nu följer vi upp seminariet med en bok, *Sprängstoff och episk urkraft. Sven Delblancs texter om Selma Lagerlöf. Debatten. Komparationer*. Boken ges ut på Carlssons förlag, manus är inlämnat och boken beräknas komma från trycket i månadsskiftet januari/februari. I bokens första del återger vi Delblancs samtliga texter om Selma Lagerlöfs författarskap, jämte delar av den debatt som ägt rum kring dessa. I den andra delen skriver Lars Ahlbom, Anna Nordlund och Daniel Skogman om Delblancs Lagerlöfsyn och kommenterar debatten. I komparativa studier sätter de också Delblancs och Lagerlöfs författarskap i relation till varandra. Lars Ahlbom och Daniel Skogman är väl kända av sällskapetets medlemmar. Anna Nordlund har disputerat på en avhandling om receptionen av Selma Lagerlöfs författarskap. Förra året gav hon ut en stor biografi om Selma Lagerlöf, *Sveriges modernaste kvinna*.

Jubileumssymposium

Den 16 november 2019 håller vi vårt jubileumssymposium i Stockholm, i Grilliska huset, Stortorget 3 i Gamla Stan. Vi samarbetar med ABF Stockholm i detta arrangemang. Symposiet pågår under hela dagen från kl. 09.30 fram till 17.00. Se bifogad medverkandepresentation. Man kan välja att delta utan anmälan och endast betala en

biljettkostnad om 100 kr, och/eller i direkt anslutning till konferensvåningen, efter anmälan (se nedan) köpa ett konferenspaket om frukost, lunch och eftermiddagskaffe till en kostnad av 395 kr. Det är också möjligt att köpa kaffe och lunch utan förbokning i Stadsmissionens kafé/restaurang i gatuplanet (risk för köbildning!).

Kl. 17.30 dukar Den Gyldene Freden, en kort promenad från Stortorget, fram en husmanskostpräglad trerätters festmåltid för 500 kr. Se meny i slutet av medlemsbrevet. Vill man delta anmäler man sig till vår kassör Ove Pettersson på Delblancsällskapets plusgiro 86 49 86 - 5 senast 1 november. Samma gäller för konferenspaketet. Märk inbetalningen med ”festmåltid” och/eller ”konferenspaketet”.

Årsmötet 2019

Vid sitt styrelsemöte 19 september beslutade styrelsen att förlägga nästa årsmöte till Viking Lines m/s Mariella på hennes väg till Helsingfors fredagen 27 mars 2020.

På utresan äter vi, efter årsmötet, en gemensam trerätters middag. Efter frukost ombord och ankomst till Helsingfors träffas vi kl. 13.00 i det nya, och omtalade biblioteket Ode för en rundvandring. Efter visningen berättar professor Claes Zilliacus om brevväxlingen och sitt samarbete med Sven Delblanc angående *Den Svenska Litteraturen (DSL)*. Säkerligen något också om den litterära modernismen i Finland.

Det är möjligt att dricka kaffe och äta en lunch på Ode på var och ens bekostnad. Efter avgång 17.15 från Helsingfors hålls en presentation ombord av Delblancsällskapets nya bok *Sprängstoff och episk urkraft - Sven Delblancs texter om Selma Lagerlöf. Debatten. Komparationer* (Se ovan!), innan vi äter Mariellas buffé. Vi anländer till kaj i Stockholm kl. 10.00 söndag förmiddag, efter att vi intagit en rejäl sjöfrukost.

Denna upplevelse fås till en kostnad av det facila priset 1800 kr/person i en enklare tvåbäddshytt. För enkelhytt tillkommer en kostnad på 630 kr.

Vi återkommer med anvisningar för anmälan i januari i nästa Medlemsbrev.

Årsmöteshandlingarna skickas i månadsskiftet februari/mars 2020.

Måltider under Jubileumsdagen 16 november

Menyerna är anpassade till Sven Delblancs syn på den goda och närande maten som antydde i det förra Medlemsbrevet, och som är utförligt skildrat i *Mest personligt* under rubriken *Gastronomisk patriot*.

- Frukost ingår i konferenspaketet i Grillska huset. Den serveras från kl. 08.30. Lunchen är husmanskost, av något slag.
- På Den Gyldene Freden serveras ett glas mousserande vin, innan vi går till bords. Där avnjuter vi *sill* med riven västerbottenost, smörkräm & potatis, *isterband* i rödbetssky, senapsfrö & potatispuré med smak av hö, med *kalvdans* på gotländsk råmjölk och hjortronmylta som avslutning. Tillkommer kostnad för övrig dryck.

Citatet

”Och Sven gick under oket och läste och slutade som primus i studentexamen. Moder Svea stack spenen i hans mun och lät honom storkna av gräddmjölk, priser och stipendier haglade.” Agnar, sid. 162.

Per-Ola Jansson
Ordförande

Program vid Jubileumssymposiet 16 november i Grillska huset

09.00 Frukost

09.30 *Välkomsthälsning* – Per-Ola Jansson

09.45 *Sven Delblanc och antiken* – Bo Gustavsson

10.30 KAFFE

10.45 *Sven Delblanc som samhällsdebattör* – Håkan Lindgren

11.30 *Sven Delblanc i dialog med Kierkegaard. Om ”Moria land”* – Bo Larsson

12.15 –13.15 LUNCH

13.15 *Musik*: Bengt Forsberg och Cecilia Zilliacus

13.45 *Sven Delblanc i Moria land: Vad gjorde du i frihetskriget?* – Jenny Maria Nilsson

14.30 *Musik*: Bengt Forsberg och Cecilia Zilliacus

15.00 KAFFE

15.15 *”Slutord” - Sven Delblancs avsked* – Magnus Halldin

16.00 *Sven Delblanc i dag* – Sara Gordan

16.30 *Diskussion och tillbakablick på dagen.*

Presentation av de medverkande

Bengt Forsberg, är pianist och en av Sveriges främsta pianosolisterna. Han är utbildad vid Musikhögskolan i Göteborg, där han tog organistexamen 1975 och solistdiplom i piano 1978. Han är känd bland annat för sitt samarbete med mezzosopranen Anne Sofie von Otter och violinisten Cecilia Zilliacus. Forsberg är sedan 1997 ledamot av Musikaliska Akademien.

Sara Gordan, född 1972, är författare, kritiker och översättare. Hon debuterade 2006 med den prosalyriska boken *En barnberättelse* och har vidare utkommit med den surrealistiskt inspirerade *Uppställning med albatross* (2009) och romanen *Martin Andersson – Ett skuggspel* (2013). Gordan arbetade i flera år som frilansande litteraturkritiker i *Dagens Nyheter*, innan hon gick över till att undervisa på Biskops-Arnös författarskola.

Bo Gustavsson är fil dr, författare, essäist och översättare. Han är verksam som kritiker i *Upsala Nya Tidning* och i tidskriften *Dixikon*. Han har utgivit flera diktsamlingar, bl a *Amnesti* (1993), *Gramscis postuma anteckningar* (2002) och *I dagen* (2005). Han har utgivit en trilogi av essäböcker. Där ingår *Det stora okända* (2010), *Det nya nuet* (2014) och *Den långa dagen* (2017). Ämne vid seminariet:

Magnus Halldin är född 1974 och bosatt i Stockholm. Han är litteraturkritiker i *Svenska Dagbladet*, där han även varit redaktör för kulturredaktionens essäsida Under strecket. Han arbetar som litteraturhandläggare vid Svenska Akademien och är sedan tio år redaktör för Samfundet De Nios Litterära Kalender. Han är redaktör för Tomas Tranströmers bok *I arbetets utkanter* (Bonniers 2015).

Bo Larsson är teologie doktor, stiftsprost, författare och docent i tros- och livsåskådningsvetenskap. Han disputerade 1990 med en avhandling om Lars Gyllenstens författarskap, *Gud som provisorium – en linje i Lars Gyllenstens författarskap*. I *Närvarande frånavaro* (1987) diskuterar Larsson en central religiös problematik hos Sven Delblanc, men också hos Torgny Lindgren, P C Jersild, Sara Lidman, Astrid Lindgren, Göran Tunström m fl.

Håkan Lindgren är född 1968 och bosatt i Stockholm. Han är frilansande kulturskribent sedan 10 år tillbaka. För närvarande medverkar han i *Svenska Dagbladet*, *Upsala Nya Tidning* och i tidskrifterna *Respons*, *Ord & Bild* och *Dixikon*. Han medverkar i skandinaviska kulturtidskrifter som *Vagant* och *Nya Argus*. 2017 fick han Svenska Akademiens kritikerpris.

Jenny Maria Nilsson är författare och journalist. För sin debutbok 2014 *Albert Camus : varken offer eller bödel* mottog hon Gerard Bonniers essäpris, Nilssons andra bok *Time / Light / Love. Swedish Photographic Portraits 1840-2017* blev vinnare i tävlingen Svensk Bokkonst 2017. Nilsson skriver regelbundet reportage, kritik och krönikor för *HD-Sydsvenskan* och *Svenska Dagbladet* och hon medverkar ofta i *Filosofiska rummet*.

Cecilia Zilliacus, född 1972, är en av Sveriges främsta violinister med Norden och Europa som arbetsfält. 1997 segrade hon i tävlingen Solist-priset 1997 och säsongen 1997/98 utsågs hon till Artist in Residence vid Sveriges Radio P2. Sedan 2010 är hon ledamot av Kungliga Musikaliska Akademien. 2014 fick hon Kungliga Musikaliska Akademiens Interpretpris med stråkkvintett Z/P/R, där också Johanna Persson och Kati Raitinen ingår.